

Maj 2011 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Prawa więźniów do ochrony zdrowia

(Zob. także Warunki osadzenia i traktowanie więźniów)

Opieka medyczna dla więźniów upośledzonych umysłowo

Kudła przeciwko Polsce (skarga nr 30210/96)

26 października 2000 roku (Wielka Izba)

Andrzej Kudła był tymczasowo aresztowany przez okres prawie czterech lat. W tym czasie cierpiał na przewlekłą depresję i dwukrotnie podejmował próby samobójcze. Powołując się na artykuł 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (zakaz tortur i niehumanitarnego traktowania) zarzucił, w szczególności, że nie zapewniono mu odpowiedniej opieki psychiatrycznej w areszcie.

Trybunał stwierdził, że próby samobójcze nie mogły być powiązane z żadnymi wyraźnymi zaniedbaniami ze strony władz oraz zauważył, że pan Kudła był badany przez lekarzy specjalistów i często otrzymywał pomoc psychiatryczną. Nie stwierdzając naruszenia Artykułu 3, Trybunał podkreślił, że na podstawie tego postanowienia Konwencji Państwo ma obowiązek zapewnić takie warunki osadzenia, które nie narażą więźnia na niedogodności o intensywności przekraczającej nieunikniony poziom cierpienia związany z pozbawieniem wolności oraz spowodować, by jego zdrowie i samopoczucie były odpowiednio chronione poprzez zapewnienie mu wymaganej opieki medycznej.

Dybeku przeciwko Albanii (skarga nr 41153/06)

18 grudnia 2007 roku (Izba)

Ilir Dybeku cierpiał na przewlekłą schizofrenię paranoidalną, którą leczył przez wiele lat w różnych szpitalach psychiatrycznych, gdy został skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności za zabójstwo i nielegalne posiadanie materiałów wybuchowych w 2003 roku. Został on umieszczony w zwykłym zakładzie karnym, gdzie dzielił celę mieszkalną z osadzonymi, którzy cieszyli się dobrym zdrowiem oraz gdzie traktowano go jak zwykłego więźnia. Jego ojciec i obrońca zarzucali władzom, że administracja szpitala więziennego nie zapewniła mu odpowiedniej opieki medycznej, co doprowadziło w konsekwencji do pogorszenia stanu zdrowia pana Dybeku. Ich skargi nie zostały uwzględnione.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 uznając, w szczególności, że rodzaj choroby psychicznej pana Dybeku spowodował, że był on bardziej wrażliwy niż przeciętny osadzony oraz że jego pozbawienie wolności mogło pogorszyć odczuwane cierpienie psychiczne, niepokój i strach. Fakt dopuszczenia przez Rząd Albanii do traktowania skarżącego na równi z innymi osadzonymi, pomimo jego szczególnego stanu zdrowia, wskazywał, że nie przestrzegano rekomendacji Rady Europy dotyczących postępowania z więźniami chorymi psychicznie.

Renolde przeciwko Francji (skarga nr 5608/05)

16 października 2008 roku (Izba)

W trakcie tymczasowego aresztowania w 2000 roku, w związku z zarzutem napaści na byłą partnerkę i jej córkę, pan Joselito Renolde popełnił samobójstwo. Kilka tygodni wcześniej podjął już próbę samobójczą. Następnie stwierdzono u niego ostry stan deliryczny oraz odnotowano historię zaburzeń psychicznych. Przepisano mu leki antypsychotyczne, których kilkudniowe zapasy były mu wydawane dwa razy w tygodniu bez nadzoru.

Kilka dni po próbie samobójczej i po napaści na strażnika rada dyscyplinarna nakazała umieszczenie pana Renolde w celi karnej na okres 45 dni.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 2 (prawo do życia). Pomimo podjętej próby samobójczej i zdiagnozowania u pana Renolde choroby psychicznej, nie wywiązała się dyskusja, czy powinien on zostać umieszczony w zakładzie psychiatrycznym. Co więcej, w opinii biegłych badających sprawę, nieregularne stosowanie leków mogło doprowadzić do samobójstwa pana Renolde, który znajdował się wówczas w stanie delirium. W konkluzji Trybunał stwierdził, że brak nadzoru nad codziennym przyjmowaniem leków miało znaczenie dla jego śmierci.

Następnie Trybunał uznał jednogłośnie, że doszło do naruszenia Artykułu 3. Trybunał był poruszony faktem ukarania pana Renolde maksymalną karą dyscyplinarną wiążącą się z zakazem widzeń oraz kontaktu z innymi więźniami bez uwzględnienia jego stanu psychicznego. Trybunał podkreślił, że więźniowie, o których wiadomo, że cierpią na poważne zaburzenia psychiczne oraz wykazują tendencje samobójcze wymagają specjalnych środków, dostosowanych do stanu ich zdrowia.

Raffray Taddei przeciwko Francji (skarga nr 36435/07)

21 grudnia 2010 roku

Pani Raffray Taddei, osadzona w Renes oraz cierpiąca na kilka schorzeń w tym anoreksję, sformułowała zarzut dalszego stosowania tymczasowego aresztowania i braku zapewnienia odpowiedniego leczenia jej problemów zdrowotnych.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 uznając, w szczególności, że władzom nie udało się w sposób wystarczający uwzględnić konieczności zapewnienia skarżącej specjalistycznej opieki w przystosowanym do tego ośrodku, tak jak wymagał tego stan zdrowia pani Raffray Taddei, w połączeniu z przeniesieniami, które miały miejsce pomimo jej szczególnej wrażliwości oraz przedłużająca się niepewność w związku ze składanymi wnioskami o odroczenie wykonania kary, mogły wywołać cierpienie przekraczające nieunikniony poziom cierpienia związany z pozbawieniem wolności.

M.S. przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 24527/08)

3 maja 2012 roku

Sprawa dotyczyła zastosowania tymczasowego aresztowania wobec chorego umysłowo mężczyzny, który został zatrzymany w policyjnym areszcie na okres ponad trzech dni.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3. Uznał, w szczególności, że przedłużenie stosowania wobec skarżącego tymczasowego aresztowania bez zapewnienia mu właściwego leczenia psychiatrycznego umniejszało jego godności ludzkiej, nie stwierdzono jednakże umyślnego zaniedbania ze strony policji.

Opieka medyczna dla więźniów cierpiących na ciężkie choroby

Khudobin przeciwko Rosji (skarga nr 59696/00)

26 października 2006 roku (Izba)

Będący nosicielem wirusa HIV i cierpiący na kilka przewlekłych schorzeń, w tym epilepsję, wirusowe zapalenie wątroby i różne choroby psychiczne, skarżący w czasie trwającego ponad rok tymczasowego aresztowania zaraził się kilkoma poważnymi chorobami m. in. odłą, zapaleniem oskrzeli oraz zapaleniem płuc. Z uwagi na jego stan zdrowia był on często umieszczany w szpitalnych oddziałach zakaźnych. Jednakże wniosek o przeprowadzenie szczegółowego badania lekarskiego, który złożył jego ojca nie został uwzględniony.

Trybunał stwierdził, że skarżący był pozbawiony opieki medycznej, której wówczas potrzebował z naruszeniem Artykułu 3. Nawet w czasie pobytu w szpitalu więziennym cierpiał z powodu objawów choroby. Ponieważ skarżący był nosicielem wirusa HIV oraz cierpiał na poważne zaburzenia psychiczne, brak właściwej opieki medycznej zapewnionej w odpowiednim czasie oraz odmowa udzielenia zgody na przeprowadzenie niezależnego badania lekarskiego musiały wywołać silne poczucie niepewności.

Chociaż Trybunał przyjął, że poziom opieki medycznej dostępnej w więziennych

szpitalach jest nie zawsze taki sam jak poziom w najlepszych ogólnodostępnych placówkach medycznych podkreślił, że zadaniem Państwa jest zagwarantowanie właściwej ochrony zdrowia i samopoczucia osadzonych poprzez zapewnienie im wymaganej opieki medycznej.

Mouisel przeciwko Francji (skarga nr 67263/01)

14 listopada 2002 roku (Izba)

W trakcie odbywania kary piętnastu lat pozbawienia wolności, w 1999 roku zdiagnozowano u pana Jean Mouisela białaczkę limfatyczną. Kiedy jego stan się pogorszył, przeszedł serię zabiegów chemioterapii w szpitalu w godzinach dziennych. W czasie transportu do szpitala nałożono mu prowadnice, a w czasie sesji chemoterapii, jak twierdził, jego stopy były skute łańcuchami i jeden z nadgarstków był przykuty do łóżka. W 2000 roku podjął decyzję o przerwaniu leczenia, podnosząc skargę na wspomniane warunki i agresywne zachowanie funkcjonariuszy wobec niego. Został następnie przeniesiony do innego zakładu karnego, aby znajdować się bliżej szpitala, a w 2001 roku został zwolniony warunkowo z obowiązkiem poddania się leczeniu lub opiece.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 w zakresie dotyczącym okresu, który upłynął do momentu warunkowego zwolnienia pana Mouisel na leczenie, uznając w szczególności, że pomimo pogłębiającej się choroby, która coraz mniej dawała się pogodzić z jego trwającym pozbawieniem wolności, władzom więzienia nie udało się podjąć żadnych szczególnych środków. Z uwagi na jego chorobę, fakt przyjęcia do szpitala i charakter leczenia, któremu został poddany, w opinii Trybunału zakładanie panu Mouisel kajdanek było nieproporcjonalne do występującego zagrożenia bezpieczeństwa. Ponadto takie traktowanie nie było zgodne z rekomendacjami Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom (CPT) dotyczącymi warunków przewozu osadzonych i przeprowadzania badań lekarskich.

Xiros przeciwko Grecji (skarga nr 1033/07)

9 września 2010 roku (Izba)

Odbywający karę pozbawienia wolności za udział w organizacji terrorystycznej, pan Savvas Xiros cierpiał na skutek poważnego urazu spowodowanego wybuchem bomby w jego dłoniach, kiedy przygotowywał zamach w 2002 roku. Cierpiał w szczególności na poważne problemy związane ze wzrokiem, słuchem i poruszaniem się. Jego wzrok pogorszył się pomimo przejścia wielu operacji oczu. W 2006 roku złożył wniosek o zawieszenie odbywania kary celem poddania się leczeniu szpitalnemu w specjalistycznej klinice okulistycznej, zgodnie z zaleceniami trzech z czterech specjalistów, którzy go badali. Jego wniosek nie został uwzględniony przez sąd krajowy.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 z powodu niewłaściwego leczenia schorzeń okulistycznych pana Xiros. Zadaniem Trybunału nie jest teoretyczne rozstrzygnięcie w kwestii tego, jak sąd krajowy powinien rozpatrzyć wniosek o leczenie w zewnętrznej placówce szpitalnej, jednak wnioskowanie przez sąd o dodatkową ekspertyzę w kontrowersyjnej sprawie czy leczenie było konieczne, byłoby bardziej pożądane niż podejmowanie decyzji we własnym zakresie w sprawie czysto medycznej.

Okoliczności te nabrały większej wagi w obliczu faktu, że opieka medyczna jaka mogła zostać zapewniona panu Xiros w zakładzie karnym, w którym przebywał była na niższym poziomie niż ta dostępna w szpitalu – według raportów, włączając w to raport CPT.

Vasyukov przeciwko Rosji (skarga nr 2974/05)

5 kwietnia 2011 roku (Izba)

Pan Vasyukov zarzucił, że zaraził się gruźlicą podczas pobytu w zakładzie karnym i że z powodu opóźnienia w zdiagnozowaniu u niego choroby był pozbawiony odpowiedniej opieki medycznej.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3, ponieważ władze nie rozpoznały u niego gruźlicy i nie wywiązały się z obowiązku zapewnienia mu odpowiedniej opieki medycznej w czasie jego pobytu w kolonii karnej przed wrześniem 2004 roku.

Logvinenko przeciwko Ukrainie

14 października 2011 roku (Izba)

Pan Logvinenko odbywa karę dożywotniego pozbawienia wolności i jest nosicielem wirusa HIV. Cierpi również na przewlekłą gruźlicę, zapalenie oskrzeli, zapalenie wątroby i zapalenie płuc. Sformułował on zarzut, że nigdy nie został poddany leczeniu HIV ani specjalnym badaniom krwi, które są niezbędnych do określenia, czy terapia HIV powinna zostać niezwłocznie rozpoczęta.

Trybunał stwierdził, że pan Logvinenko cierpiał z powodu nieludzkiego i poniżającego traktowania na skutek braku pełnego nadzoru medycznego oraz nieleczonej gruźlicy i HIV, a także nieodpowiednich warunków panujących w zakładzie karnym. Naruszenie Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania).

A.B. przeciwko Rosji

14 października 2011 roku (Izba)

Skarżący, nosiciel wirusa HIV, pozbawiony wolności, został umieszczony w celi izolacyjnej zakładu karnego w październiku 2004 roku, w której zimą temperatura spadała do 7°C-10°C. Nigdy nie zapewniono mu leczenia przeciwko wirusowi HIV oraz nie przyjęto go do szpitala z powodu braku miejsc. Cele więzienne, w których został osadzony były w opłakanym stanie, bez wentylacji, ogrzewania czy gorącej wody; personel medyczny rzadko dokonywał wizytacji, a kiedy już się pojawiał to nie zapewniał lekarstw.

Biorąc pod uwagę, że przez ponad 6 lat stanu zdrowia pana A.B. nie był monitorowany, Trybunał uznał za głęboko niepokojące stwierdzenie Rządu, że zastosowanie terapii antyretrowirusowej nie było konieczne. Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania), ponieważ w trakcie osadzenia skarżący nie został objęty opieką medyczną na poziomie minimalnym w celu zapewnienia leczenia przeciwko wirusowi HIV we właściwym czasie.

Leczenie osadzonych niepełnosprawnych

Price przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 33394/96)

10 lipca 2001 roku (Izba)

Adele Price, ofiara talidomidu z poważnie zniekształconymi kończynami, która cierpi również na problemy z nerkami, została skazana na karę pozbawienia wolności za obrazę sądu w toku postępowania cywilnego. Była przetrzymywana przez jedną noc w celi policyjnej, gdzie skarżyła się na chłód i gdzie musiała spać na wózku inwalidzkim, ponieważ łóżko nie było przystosowane dla osoby niepełnosprawnej. Następnie spędziła dwa dni w zwykłym zakładzie karnym, gdzie była uzależniona od pomocy funkcjonariuszy płci męskiej w sytuacji, kiedy chciała skorzystać z toalety.

Trybunał stwierdził, że przetrzymywanie osoby niepełnosprawnej w warunkach, w jakich odczuwała przerażający chłód, groziło jej powstanie odleżyn, ponieważ łóżko było zbyt twarde lub znajdowało się poza jej zasięgiem oraz nie miała możliwości skorzystania z toalety lub zadbania o higienę bez większych trudności, stanowiło poniżające traktowanie sprzeczne z Artykułem 3 Konwencji.

Pozbawienie wolności osób starszych

Papon przeciwko Francji (skarga nr 64666/01)

7 czerwca 2001 roku. Skarga uznana za niedopuszczalną

Pan Maurice Papon, który odbywał karę pozbawienia wolności za pomoc i podżeganie do zbrodni przeciwko ludzkości, w wieku 90 lat wniósł skargę. Podniósł, że przetrzymywanie człowieka w jego wieku w zakładzie karnym jest sprzeczne z Artykułem 3 oraz że warunki pozbawienia wolności w jednostce, w której został osadzony nie były dostosowane do jego bardzo podeszłego wieku i stanu zdrowia.

W tej sprawie Trybunał stwierdził, że z uwagi na ogólny stan zdrowia pana Papon i warunki w jakich przebywał, sposób traktowania go nie osiągnął poziomu surowości

mieszczącego się w zakresie Artykułu 3. Chociaż uskarżał się na problemy kardiologiczne, jego ogólny stan został określony w opinii biegłego jako 'dobry'. Trybunał nie wykluczył, że określonych warunkach pozbawienie wolności osoby w podeszłym wieku przez długi okres czasu może rodzić problem na podstawie Artykułu 3, wskazał jednak, że należy zwracać uwagę na szczególne okoliczności każdej konkretnej sprawy. Zauważył również, że żadna ze stron Konwencji nie ustaliła górnej granicy wieku pozbawienia wolności.

Leczenie osób uzależnionych od narkotyków cierpiących z powodu syndromu odstawienia

---

McGlinchey i in. przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 50390/99)

29 kwietnia 2003 roku

Pani Judith McGlinchey, u której odnotowano długą historię uzależnienia od heroiny, została skazana na cztery miesiące pozbawienia wolności za kradzież w grudniu 1998 roku. Podczas pobytu w zakładzie karnym występowały u niej objawy odstawienia heroiny, miała napady wymiotów i znacznie straciła na wadze. Otrzymała pomoc lekarską, a po tygodniu pobytu w więzieniu, w związku z pogarszającym się stanem zdrowia, została przyjęta do szpitala, gdzie zmarła w styczniu 1999 roku. Jej krewni zarzucili, że pani McGlinchey cierpiała z powodu nieludzkiego i poniżającego traktowania w zakładzie karnym przed swoją śmiercią.

Trybunał stwierdził, w oparciu o dostępny materiał dowodowy, w szczególności dokumentację medyczną, że zarzuty krewnych pani McGlinchey dotyczące nie zapewnienia jej przez administrację więzienia leków przeciw objawom odstawienia heroiny i zamknięcia jej za karę w celi były bezpodstawne. Trybunał stwierdził jednak większością głosów 6 do 1, że administracja więzienia nie wypełniła swojego obowiązku zapewnienia jej wymaganej opieki medycznej, co stanowiło naruszenie Artykułu 3.

Sprawy w toku

Iurie Matcenco przeciwko Mołdawii i Rosji (skarga nr 10094/10)

Zakomunikowana Rządowi w marcu 2010 roku

Osadzony w zakładzie karnym w Tyraspolu pod zarzutem oszustwa, pan Matcenco zarzucił, powołując się na Artykuł 3, że był źle traktowany przez milicję separatystycznego regionu Naddniestrza oraz że nie zapewniono mu niezbędnej opieki medycznej wymaganej na skutek strajku głodowego i złego traktowania jakiemu został poddany. Zarzucił nadto, powołując się na Artykuł 5 (prawo do wolności i bezpieczeństwa), że od dnia zatrzymania był pozbawiony opieki prawnej oraz na Artykuł 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), że przez wiele miesięcy nie zezwolono mu na widzenie ze swoją rodziną.

Stanciu przeciwko Rumunii (skarga nr 35972/05)

Zakomunikowana Rządowi w maju 2010 roku

Odbываяc karę 12 lat pozbawienia wolności, pan Stanciu skarży się na warunki swojego osadzenia, w szczególności brak odpowiedniej opieki medycznej, przeludnienie w celach, niehigieniczne pomieszczenia sanitarne, obecność wszy i brak bieżącej wody. Powołuje się na Artykuł 3 Konwencji.